Tuomas Ojanen

26.3.2020

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

M 7/2020 vp Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käyttöönotosta ja 96-103 §:n soveltamisesta

Valtioneuvoston asetuksessa valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (M 1/2020 vp) muun ohella säädettiin työvelvoitteen määräämisestä terveydenhuollon henkilökunnalle. Asetusta perustellaan tarkemmin myös tältä osin valtioneuvoston asetuksen perustelumuistiossa.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä PeVM 2/2020 vp kuitenkin katsottiin seuraavasti:

> ”Valtioneuvoston asetuksen 5 §:n mukaan valmiuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuja terveydenhuollon henkilökunnan työvelvoitteita voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella. Työvelvollisuutta koskee valmiuslain 14 luvun sääntelykokonaisuus. Luvussa on säännöksiä muun muassa työmääräyksen antamisen rajoituksista (98 §), työmääräystä annettaessa huomioon otettavista seikoista (99 §) ja työvelvollisuussuhteen ehdoista (101 §). Näitä valmiuslain säännöksiä ei kuitenkaan valtioneuvoston asetuksen mukaan oteta käyttöön. Säännökset esimerkiksi 98—101 §:ssä kiinnittyvät sanonnallisesti niin kiinteästi työvelvollisuuteen, että niiden soveltamisen voitaisiin ajatella seuraavan jo 95 §:n soveltamisen aloittamisesta. Toisaalta valmiuslain 6 §:n mukaan valmiuslain II osan kunkin säännöksen soveltamisen aloittamisesta on säädettävä valtioneuvoston asetuksella. Perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että työvelvollisen asemaa ja oikeuksia suojataan valmiuslain 14 luvussa säädetyllä tavalla tai muilla vähintään vastaavantasoisilla säännöksillä. Kun 14 luvun toimivaltuuksia ei nimenomaisesti ole otettu käyttöön eikä muusta sovellettavasta lainsäädännöstä ole esitetty selvitystä, perustuslakivaliokunnan mielestä käyttöönottoasetuksen 5 § on nyt kumottava. Työvelvollisuuden käyttöön ottamisesta voidaan säätää, jos samalla säädetään sovellettavaksi 14 luvun muu, työvelvollisen asemaa ja oikeuksia koskeva sääntely tai muuten lainsäädännöllisesti huolehditaan näiden seikkojen järjestämisestä.”

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitettiin asetuksen 5 §:n kumoamista, josta eduskunta on päättänyt.

Käsillä olevassa asetuksessa on kysymys valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käyttöönotosta ja 96-103 §:n soveltamisesta. Asetus täyttää perustuslakivaliokunnan mietinnössä PeVM 2/2020 vp asetetun edellytyksen työvelvollisuuden käyttöön ottamiselle, so. sen, että työvelvollisuuden käyttöön ottamisesta voidaan säätää, jos samalla säädetään sovellettavaksi 14 luvun muu, työvelvollisen asemaa ja oikeuksia koskeva sääntely tai muuten lainsäädännöllisesti huolehditaan näiden seikkojen järjestämisestä.

Kun otan huomioon perustuslakivaliokunnan mietinnössä PeVM 2/2020 vp esitetyn sekä valtioneuvoston perustelumuistiossa esitetyn valtioneuvoston asetuksesta valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta siltä osin kuin siinä on

kysymys valmiuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettujen terveydenhuollon henkilökunnan työvelvoitteiden soveltamisesta koko valtakunnan alueella (M 1/2020 vp), päädyn kantaan, jonka mukaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä voidaan päätösehdotuksena esittää, että valtioneuvoston asetus valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käyttöönotosta ja 96-103 §:n soveltamisesta saa jäädä voimaan.

Helsingissä 26. päivänä maaliskuuta 2020

Tuomas Ojanen

OTT, professori

Helsinki